

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 8 sierpnia 2003 r.

36162

RPO-398701-XI/03

Pani dr Krystyna Łybacka
Minister Edukacji Narodowej
i Sportu Warszawa

Szanowna Pani Minister,

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła kolejna odpowiedź w sprawie warunków, jakie muszą spełniać osoby sprawujące funkcje dyrektorów szkół i placówek (DPZN - WPP - 1110 - 126/ZP/03 z 26.06.2003 r.), za którą uprzejmie dziękuję. Nie pozostawia ono wątpliwości co do tego, że decyzja o zawieszeniu nauczyciela lub dyrektora szkoły w pełnieniu obowiązków na podstawie art. 83 ust 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 1997 r., Nr 56, poz. 357 ze zm.) nie może być uznaniowa. Nie ma jednak nadal porozumienia w kwestii wprowadzenia regulacji zabezpieczających przed powierzeniem stanowiska dyrektora szkoły osobie podejrzanej o popełnienie przestępstwa czy uchybienia godności nauczyciela. Obawiam się, iż intencje i argumenty Rzecznika nie są właściwie odczytywane. Pozwolę sobie je ponownie wyartykułować.

Sprawy, które wpłynęły do RPO - znane dobrze Pani Minister - pokazały, iż w świetle obowiązujących przepisów i praktyki osoba, przeciwko której toczy się postępowanie dyscyplinarne (czy nawet, jak w przypadku dyrektora szkoły w Sopotni Małej, został skierowany przeciwko niej akt oskarżenia do sądu) kandyduje na stanowisko dyrektora, a następnie zostaje dyrektorem szkoły. Cytowane w odpowiedziach Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu przepisy (rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 15 lutego 1999 r. - Dz.U. Nr 14, poz. 126), a obecnie rozporządzenie z 6 maja 2003 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać osoba zajmująca

stanowisko dyrektora oraz inne stanowiska kierownicze w poszczególnych typach szkół i placówek (Dz.U. Nr 89, poz. 826) nie zabezpieczają przed taką sytuacją. Również nie o tej sytuacji mówi przytaczany w ostatniej odpowiedzi art. 26 ustawy - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 1997 r., Nr 56, poz. 357 ze zm.).

Z kolei fakt, iż na podstawie art. 36 a ust 2 ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 1996 r., Nr 67, poz. 329 ze zm.) kurator może zgłosić zastrzeżenia odnośnie kandydata na dyrektora, nie jest w moim przekonaniu wystarczającym zabezpieczeniem przed powierzeniem stanowiska dyrektora szkoły osobie, wobec której toczy się postępowanie przed organami wymiaru sprawiedliwości - co, jak podkreślam, pokazała praktyka. Z przepisu, moim zdaniem, nie wynika, iż - jak czytamy w ostatniej odpowiedzi - „niezbędne jest pozytywne stanowisko kuratora” wobec kandydata na dyrektora szkoły. Brak zastrzeżeń nie musi oznaczać pozytywnej opinii. Może oznaczać, iż kurator nie wyraził żadnej opinii, nie zajął stanowiska, bo przepis go do tego nie obliguje.

Dlatego też Rzecznik sugerował doprecyzowanie przepisów określających warunki, jakie musi spełnić kandydat na dyrektora szkoły czy placówki o następujące wymogi:

- nigdy nie zapadło wobec kandydata orzeczenie komisji dyscyplinarnej, iż uchybił obowiązkowi i godności nauczyciela,
- aktualnie nie toczy się przeciwko niemu postępowanie przed komisją dyscyplinarną,
- nie toczy się przeciwko niemu w prokuraturze czy przed sądem postępowanie mające związek z wykonywanym zawodem.

Oczywiste jest, iż osób kandydujących na stanowisko dyrektora szkoły i niebędących nauczycielami, na co zezwala przepis, nie będzie dotyczył pierwszy z tych warunków.

Wprowadzenie regulacji zakazujących ubiegania się o stanowisko dyrektora szkoły czy placówki osobom podejrzanym o popełnienie przestępstwa nie może być odczytywane jako naruszenie zasady domniemania niewinności, co sugerowano w ostatniej odpowiedzi. Zasada ta nie ma w tym przypadku zastosowania, gdyż nie jest to zasada bezwzględna (gdyby tak było, to np. nie można byłoby stosować tymczasowego aresztowania). Prawa i wolności człowieka, zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP mogą podlegać ograniczeniom, m.in., gdy ograniczenia te są konieczne ze względu na ochronę praw i wolności innych osób.

Trybunał Konstytucyjny (K19/01 OTK ZU nr I/A/2002, poz. 1; P12/01 OTK ZU nr 4/A/2002, poz. 50) wskazał nadto, iż zasada domniemania niewinności (art. 42 ust. 3 Konstytucji RP) nie ma doniesienia do procedur ustawowych, których celem nie jest wymierzanie represji, a jedynie tworzenie różnego rodzaju zabezpieczeń o charakterze

profilaktyczno-prewencyjnym. W tym przypadku chodzi o zabezpieczenie praw i wolności uczniów i rodziców oraz ich ochronę przed ewentualnym wyrządzeniem szkody.

Na podstawie art. 16 ust 1 oraz art. 16 ust 2 pkt 1 ustawy o R.P.O. z dnia 15 lipca 1987 r. (Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147), uprzejmie proszę o stanowisko w sprawie potrzeby wprowadzenia zapisów, które, co istotne, zabezpiecząby również prawa i chroniły dobre imię rzeszy nauczycieli spełniających podwyższone standardy.

Z wyrazami szacunku

/-/ Stanisław Trociuk